

Environmentalis mus

BARBORA DVOŘÁKOVÁ

Smlouvy na mezinárodní úrovni

- Cílem všech mezinárodních smluv týkající se životního prostředí je jeho ochrana
- Česká republika je smluvní stranou několika důležitých mnohostranných environmentálních smluv
- Mezinárodní environmentální smlouvy jsou členěny dle věcného zaměření:
 - **Změna klimatu** – Rámcová úmluva OSN o změně klimatu, Pařížská dohoda, Kjótský protokol
 - **Ochrana krajiny a přírody** – Evropská úmluva o krajině, Smlouva o Antarktidě, Ramsarská úmluva o mokřadech, Úmluva o biologické rozmanitosti, Úmluva o boji proti desertifikaci
 - **Ochrana druhů** – AEW, CITES, EUROBATS, Bernská úmluva, Bonnská úmluva
 - **Ochrana ovzduší** – Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší
 - **Ochrana ozonové vrstvy** – Vídeňská úmluva a Montrealský protokol
 - **Ochrana vod** – Úmluva o ochraně hraničních toků a jezer
 - **Chemické látky a rizika pro životní prostředí** – Rotterdamská úmluva, Stockholmská úmluva, Cartagenský protokol
 - **Odpady** – Basilejská úmluva

Rámcová úmluva OSN o změně klimatu

= mnohostranná úmluva o ochraně klimatu a zábraně globálního oteplování

- Přijata na konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro r. 1992
- Vyšla v platnost 21. 3. 1994
- Do 16. 10. 2009 byla Rámcová úmluva ratifikována (=závazné potvrzení platnosti) 194 státy
 - Všechny členské státy OSN, Niue, Cookovy ostrovy, Palestina a EU
- Cílem úmluvy je stabilizování atmosférické koncentrace skleníkových plynů, aby nedošlo k narušení klimatického systému
- Úmluva stojí na těchto základních principech:
 - **Princip mezigenerační spravedlnosti** – ochrana klimatického systému nejen pro současnou generaci, ale i pro příští generace
 - **Princip společné, ale diferencované odpovědnosti** – ekonomicky vyspělé země nesou hlavní odpovědnost za rostoucí koncentraci skleníkových plynů
 - ekonomicky vyspělé země mají povinnost poskytovat pomoc rozvojovým zemím
 - **Princip předběžné opatrnosti** – nutnost neodkládat řešení problému i bez přesné kvalifikace důsledků změny klimatu
 - **Princip potřeby chránit především části planety náchylnější na negativní dopady změn klimatu** – ochrana zemí, které jsou v rámci hospodářského vývoje nebo geografického umístění zranitelná

Kjótský protokol

= mezinárodní smlouva patřící k Rámcové smlouvě OSN o změně klimatu

- Dojednán v prosinci 1997 v Kjótu
- Cíl: - snížení skleníkových plynů o 20 % do r. 2020
- Pro platnost musely být splněny dvě podmínky:
 - ratifikace min. 55 států
 - ratifikace průmyslově vyspělými zeměmi, jejichž podíl emisí sklen. plynů byl v r. 1990 min. 55 %
- Pro průmyslově vyspělé země protokol znamená investici do energeticky úsporných technologií, vývoj a podporu šetrných forem dopravy a podporu udržitelných způsobů hospodaření s lesy
- **Flexibilní mechanismy** – možnost snížení emisí na území jiného státu nebo odkoupení práva vypouštět sklen. plyny od jiných zemí
 - typy: - obchodování s emisemi
 - společně zaváděná opatření
 - mechanismus čistého rozvoje

Pařížská dohoda

= dohoda k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu

- Přijata 12. prosince 2015 – podepsána byla 22. dubna 2016 – 177 členů UNFCCC
- V platnosti od 4. 11. 2016
- Po r. 2020 má nahradit Kjótský protokol
- Cíl: - udržet současný nárůst průměrné globální teploty pod hranicí 2°C – omezení globálního oteplování
- Dohoda ukládá všem zemím povinnost usilovat o dosažení cíle dohody – globálnímu zlomu v emisích sklen. plynů

Smlouva o Antarktidě

- Základ Antarktického smluvního systému (ATS)
- Uzavřena 1. 12. 1959 – platná od 23. 6. 1961
- V r. 1959 podepsána 12 státy s pracujícími expedicemi na území Antarktidy – Argentina, Austrálie, Belgie, Chile, Francie, Japonsko, Nový Zéland, Norsko, JAR, SSSR, UK, USA
- Později smlouvu podepsalo dalších 38 zemí
- Smluvní strany jsou rozlišovány do kategorií: - **První kategorie** – ústřední a nejvlivnější státy – tvoří ji původních 12 států, které smlouvu podepsali jako první

Antarktidě

- **Druhá kategorie** – tyto státy vyvíjí podstatnou vědeckou a výzkumnou činnost v

- spolu s první kategorií představují tzv. konzultativní strany → *mají hlasovací právo*

- **Třetí kategorie** – tyto státy nevyvíjí vědeckou činnost v Antarktidě

- *nemají hlasovací právo*

Vídeňská úmluva a Montrealský protokol

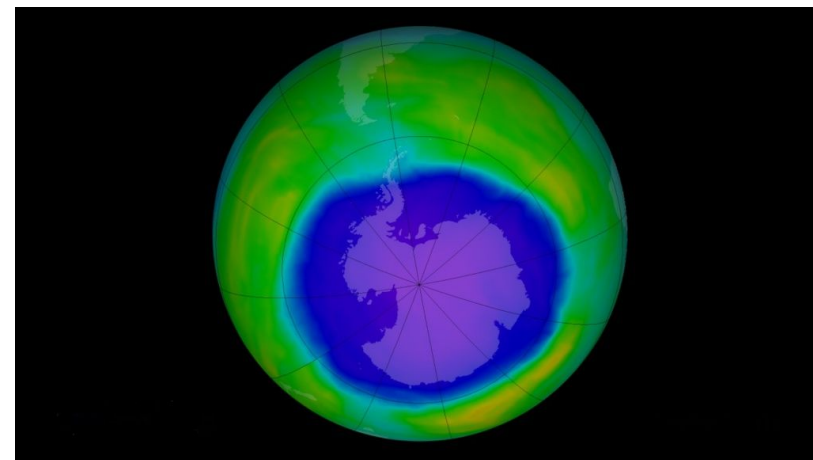
- **Vídeňská úmluva o ochraně ozónové vrstvy**

- Sjednána 22. 3. 1985 – v platnost vešla 22. 9. 1988
- Cíl: - ochrana lidského zdraví a životního prostředí proti nepříznivým účinkům lidské činnosti měnící ozónovou vrstvu

- **Montrealský protokol**

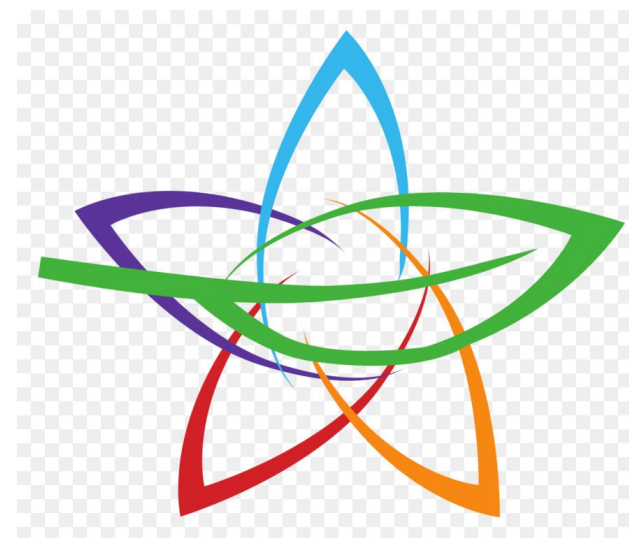
= prováděcí protokol Vídeňské úmluvy o ochraně ozónové vrstvy

- Přijato 16. 9. 1987 – v platnosti od 1. 1. 1989
- Podepsáno 196 států (členské státy OSN, Niue, Cookovy ostrovy, Vatikán, EU)
- Cíl: - vyloučení výroby a spotřeby chemických látek, které poškozují ozón. vrstvu a vytvářejí ozónovou díru

Rotterdamská úmluva

- Celý název: Rotterdamská úmluva o postupu předchozího souhlasu pro určité nebezpečné chemické látky a pesticidy v mezinárodním obchodu
- Přijata 10. 9. 1998 – v platnosti od 24. 2. 2004
- K r. 2014 byla ratifikována 154 smluvními stranami
- Cíl: - ochrana životního prostředí a zdraví člověka před nepříznivými účinky nebezpečných chem. látek
- Obsahuje seznam nebezpečných chemických látek – upravuje dovoz a vývoz některých průmyslových chemikálií a pesticidů
 - podporuje sdílení informací o pohybu, regulačních opatření a vlastnostech chem. látek

Organizace na ochranu životního prostředí

= organizace zaměřené na ochranu životního prostředí před zneužitím nebo degradací způsobenou lidskou činností

- Soustředí se většinou na otázky změny klimatu, vyčerpání zdrojů, odpady, znečištění, přelidnění
- Organizace mohou být:
 - globální
 - národní
 - regionální

Program OSN pro životní prostředí (UNEP)

- Speciální instituce OSN zaměřená na celosvětovou kontrolu životního prostředí
- Vznik: 1972 – založeno kanadským podnikatelem a filantropem Mauricem Strongem
- Sídlo v Nairobi
- Současnou výkonnou ředitelkou je Inger Andersen
- Jeho mandát zahrnuje spoustu oblastí:
 - atmosféru – klimatické změny
 - mořské a suchozemské ekosystémy
 - správa životního prostředí
 - zelený hospodářský rozvoj – efektivity zdrojů
- Činnosti:
 - vývoj mezinárodních smluv o životním prostředí
 - podpora vědy a výzkumu o životním prostředí
 - spolupráce s veřejnými i soukromými zúčastněnými stranami
 - vytváření nástrojů pro politická rozhodování ve prospěch životního prostředí
 - monitoring čistoty vod
 - pomoc africkým zemím

Světový svaz ochrany přírody (IUCN)

- Nejvýznamnější a největší mezinárodní organizace na ochranu přírody
- Vznik: 1948
- Posláním IUCN je ovlivňovat, povzbuzovat a pomáhat společností po celém světě při ochraně přírody a zajišťovat, aby každé využívání přírodních zdrojů bylo spravedlivé a ekologicky udržitelné
- Snaha ovlivňovat činnost vlád, podniků a dalších zúčastněných stran – poskytuje jim informace, poradenství v oblasti ochrany přírody a buduje s nimi partnerství
- Činnost spadá pod aktivity odborných komisí:
 - **Komise pro přežívání druhů** – poradní orgán IUCN pro ochranu druhů – sestavování a zveřejňování Červeného seznamu ohrožených druhů IUCN
 - **Světové komise pro chráněná území** – podpora péče o celosvětovou soustavu suchozemských i mořských chráněných území
 - **Komise pro právo životního prostředí** – rozvoj legislativních konceptů a nástrojů pro podporu mise IUCN
 - **Komise pro vzdělávání a komunikaci** – strategické využití komunikace a vzdělávání k podpoře skupin obyvatel zapojených do činností IUCN
 - **Komise pro environmentální, ekonomickou a sociální politiku** – zdroj informací o ekonom. a sociál. faktorech ovlivňující přírod. zdroje biolog. Rozmanitost
 - **Komise pro ekosystémový management** – poskytování odborných zásad pro ekosystémově založené přístupy ke správě přírodních zdrojů a v přírodních ekosystémech
- V těchto komisích spolupracuje víc jak 15 tis. odborníků z celého světa

Greenpeace

GREENPEACE

- Kontroverzní nevládní organizace pro ochranu životního prostředí
- Vznik: 1971 – založeno kanadskými a americkými environmentálními aktivisty
- Mají přibližně 3 miliony členů
- Činnost: - organizace kampaní zaměřených na celosvětové problémy:
 - změna klimatu
 - nadměrný rybolov
 - odlesňování
 - šíření geneticky modifikovaných organismů
 - jaderné hrozby
- Organizace nepřijímá peněžní podporu od vlád, korporací a polit. stran
- Zakládající člen platformy *International Non-Governmental Organisations Accountability Charter* – podpora odpovědnosti a transparentnosti neziskových organizací

Světový fond na ochranu přírody (WWF)

- Mezinárodní nezisková organizace podporující ochranu divoké přírody
- Vznik: 29. dubna 1961
- Hlavní cíl je život člověka v harmonii s přírodou
- Prioritně se zaměřili na ochranu ohrožených druhů a později i na zachování biologické rozmanitosti ve všech ekosystémech
- Je nadací financovanou z 55 % jednotlivci
- Spolupracuje s vládami i průmyslovými podniky
- Přispěl k mezinárodnímu zákazu k obchodování se slonovinou a záchraně asijských tygrů

Zdroje

- https://www.mzp.cz/cz/mezinarodni_smlouvy
- https://www.mzp.cz/cz/mezinarodni_organizace
- <https://www.mpo.cz/cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/udrzitelny-rozvoj/mezinarodni-environmentalni-smlouvy--3222/>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Montrealsk%C3%BD_protokol
- <https://www.synergie-chemie.cz/index.php?pg=legislativa--rotterdamska-umluva>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Nadn%C3%A1rodn%C3%AD_nevl%C3%A1dn%C3%AD_neziskov%C3%A9_organizace_v_oblasti_%C5%BEivotn%C3%ADho_prost%C5%99ed%C3%AD
- <http://www.ochranaprirody.cz/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-organizace/>
- http://www.evvoluce.cz/vyukove-balicky/balicek24/c5_priloha4.pdf
- <https://cs.wikipedia.org/wiki/Environmentalismus>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD_svaz_ochrany_p%C5%99%C3%ADrody
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Program_OSN_pro_%C5%BEivotn%C3%AD_prost%C5%99ed%C3%AD
- https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Environment_Programme
- <https://www.unenvironment.org/>
- <https://www.iucn.org/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/International_Union_for_Conservation_of_Nature
- <https://cs.wikipedia.org/wiki/Greenpeace>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Greenpeace>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%BD_fond_na_ochranu_p%C5%99%C3%ADrody
- https://en.wikipedia.org/wiki/World_Wide_Fund_for_Nature
- https://cs.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1mcov%C3%A1_%C3%BAmluva_OSN_o_zm%C4%Bn%C4%9B_klimatu
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Kj%C3%B3tsk%C3%BD_protokol
- <https://fim2.uhk.cz/wikicr/web/index.php/home/3-organizace/68-mezinarodni-svaz-ochrany-prirody>
- <https://www.greenpeace.org/international/>
- https://cs.qwe.wiki/wiki/Environmental_organization